

Güç ve Güçlü Ön Yargının Dışına Çıkmak **Zuhal Baltaş**

“Nudge sizin doğru karar verme gücünüzü geliştirecek ve dünyayı daha iyi bir yer haline getirecek.” Daniel Kahneman

WOBI 2018 Lincoln Center’da Kahneman’ı dinledik. Konuşmasında sezgilerin çoğunlukla doğru olmadığını vurgulayarak dört noktada önemli bilgileri aktardı:

1. Öz güveni yüksek olanlar daha sık yanılırlar,
2. İnsanlar önce karar verirler, sonra o kararlarını destekleyecek sebepleri bulurlar. Bu sebeple de ön yargıya dayalı fikirlerini değiştiremezler.
3. Sezgiler geliştirilebilir ve doğrulanabilir, ancak bunun iki koşulu vardır; pratiği çokca yapılarak sonuçların görülebilmesini sağlamak
4. Fikir ortaya çıktığında hemen ve etkin geri bildirim verilmesi, düzenlenmesini sağlar.

Öğrenmenin karmaşıklığını, bilmenin doğru karara ve uygun davranışa yetmediğini görenler bilginin peşine düşmekten yılmaz. Dogmalar hayatı yönetirse köle, bilgi hayatı yönetirse efendi olacağımızı bilirler. İnançlar ve ön yargılarla karar vermek kişinin hisleriyle uyum halinde olabilir. Ancak aklıyla uyum halinde olması için desteğe ihtiyaç duyar. Fikirler üzerine düşünüp, konuştuğunuzda inandığınızda verilere başvurduğunuzdan emin olun. Bu veriler sizin zihninizdeki kalıplar olmasın. Zihnin sınırlarını genişletmek ön yargısız düşünmeye geçebilmenin yöntemlerini kullanarak kazanılıyor.

II. sistemin ortaya koydukları hayatı yaşanması kılmanın vazgeçilmez yolunu gösteren bir kararlar pusulası sunar. Zihniyet değişimini tetikleyecek alanları tanımak sistematik biliş verileriyle mümkün. Kararlar pusulası bize bir yol gösterir ve bu yönde zihniyet değiştirmek yeni kararlarda uygun seçim yapmayı sağlar. Konuyu bireysellik çerçevesinin dışına çıkarırsak; yaşam hakkını evrenselleştirmek ve yaşam kalitesini yükseltecek davranış seçiminde düzenleme yapmak mümkündür. Nudge çalışmaları insanların nasıl düşündüklerini bilerek, kendileri, aileleri ve toplumları için en iyisini seçmelerini kolaylaştıran seçim ortamları tasarlayabileceğimizi gösteriyor.

Yeni bir davranış düzenleme kuramı olarak ele alınan Nudge kuramı I. sistemin II. sistemi ezme hatasını telafi edecek yöntemlerden biri olarak devreye giriyor. **Nudge; beyni konfor alanından çıkartmadan, yapıcı yönetsel kararları otomatik olarak devreye sokan yeni bir düzenleyici olarak kullanılır. Bu tasarımlarla insana bilinçli ve sistematik olarak yapılanmış kararı seçme şansı sunabiliyoruz.** Nudge’da I. sistem stratejilerine dayalı olarak tasarlanan davranış düzenleme araçları yararlı tercihlerin dikkat çekici ve teşvik edici bir biçimde sunulmasına imkân verir. Bu yöntemle üretilen tasarımlar insanca yaşamın gerektirdiği etik gerekçelere dayalı, akla uygun ve meşru alanları kapsar.